

บทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

: เนื้อหาและกระบวนการเขียน

นางสาวเพียงเพ็ญ ทูมมานนท์

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการหนังสือพิมพ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974 - 583 - 273 - 1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018986 ๑๑๙๘๐๙๑๕

EDITORIAL IN THAI DAILY NEWSPAPERS

: CONTENT AND WRITING PROCESS

Miss Piangpen Toommanon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Journalism

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974 - 583 - 273 - 1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

(ภาษาไทย) บทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
: เนื้อหาและกระบวนการเขียน

(ภาษาอังกฤษ) EDITORIAL IN THAI DAILY NEWSPAPERS
: CONTENT AND WRITING PROCESS

โดย นางสาวเพ็ญเพ็ญ ทูมมานนท์
ภาควิชา การหนังสือพิมพ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เขยประทับ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เขยประทับ)

เพียงเพื่อ ทูมมานนท์ : บทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย : เนื้อหา
และกระบวนการเขียน (EDITORIAL IN THAI DAILY NEWSPAPERS :
CONTENT AND WRITING PROCESS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.เสถียร เขยประทับ,
164 หน้า. ISBN 974-583-273-1

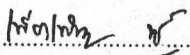
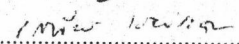
การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำเสนอเนื้อหา รูปแบบ วิธีการตั้งชื่อเรื่อง วิธีการสรุป
การเน้นบุคคล ประเด็นปัญหา หรือสถาบัน องค์ประกอบโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการ ตลอดจน
ความสอดคล้องของเนื้อหาของบทบรรณาธิการกับเนื้อหาข่าวที่ตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของวันเดียวกันใน
หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 6 ชื่อฉบับได้แก่ ไทยรัฐ มติชน
สยามรัฐ แนวหน้า บ้านเมือง และเดลินิวส์ จำนวน 622 ฉบับ ซึ่งได้รับการสุ่มเลือกอย่างเป็นระบบและ
ผู้เขียนบทบรรณาธิการ จำนวน 6 คนซึ่งถูกเลือกโดยวิธีเจาะจง เนื้อหาของบรรณาธิการและเนื้อหา
ของข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ทั้ง 622 ฉบับได้รับการวิเคราะห์ให้ผู้เขียนบทบรรณาธิการทั้ง 6 คน
ได้รับการสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์คำตอบจากการให้สัมภาษณ์ว่า สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์
เนื้อหาหรือไม่

สถิติค่าไคสแควร์ (χ^2) ถูกนำมาใช้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ
บทบรรณาธิการที่กล่าวข้างต้น กับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย และเพื่อทดสอบความสอดคล้อง
ระหว่างเนื้อหาของบทบรรณาธิการกับเนื้อหาข่าวหน้าหนึ่งที่ตีพิมพ์ในวันเดียวกัน

ผลการทดสอบค่าไคสแควร์ (χ^2) พบว่า (1) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับบทบรรณาธิการกับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย (2) มีความสอดคล้องกัน อย่างมี
นัยสำคัญระหว่างเนื้อหาของบทบรรณาธิการและเนื้อหาข่าวหน้าหนึ่ง แต่ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เขียน
บทบรรณาธิการ ส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เนื้อหา

ภาควิชา การหนังสือพิมพ์
สาขาวิชา การหนังสือพิมพ์
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C450080 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD: : EDITORIAL / DAILY NEWSPAPERS/ CONTENT/ WRITING PROCESS

PIANGPEN TOOMMANON : EDITORIAL IN THAI DAILY NEWSPAPERS.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SATIEN CHEYPRATUB, Ph.D. 164 pp.

ISBN 974-583-273-1

The focus of this study was on the presentations of editorial contents, formats, headline writings, emphases on persons, issues or institutions, conclusions, and structures. The conformity between editorial contents and front-page contents on the same day of Thai daily newspapers was also investigated.

The subjects of the study were 622 issues and six editorial writers equally drawn from six Thai daily newspapers : the Thairath, Maitichon, Siamrath, Naewna, Ban Muang, and Daily News. The 622 issues were systematically selected and content analyzed. The six writers were purposively selected and interviewed to determine if their responses consistent with the results of the content analyses.

Six chi-square tests were computed to determine the significant relationships between the aforementioned editorial variables and the six Thai daily newspapers. The other chi-square test was calculated to determine the conformity between editorial and front-page contents.

The results of the seven chi-square tests showed that : (1) There were significant relationships between editorial variables and the six Thai newspapers. (2) There was a significant conformity between editorial and front-page contents. However, the results of interview responses were not, by and large, consistent with the results of the content analyses.

ภาควิชา..... การหนังสือพิมพ์
สาขาวิชา..... การหนังสือพิมพ์
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิสิต..... พิศภัช ๒๕
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Prof. Sati
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ก็ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย อาทิเช่น รศ.ดร.เสถียร เขยประทีป อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องและให้กำลังใจตลอดมา อันส่งผลประโยชน์ให้เกิดแก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ในการนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ พร้อมด้วย รศ.รจิตลักษณ์ แสงอุไร ที่เมตตาเป็นประธานกรรมการสอบ และรศ.ดร.พีระ จิระโสภณ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย

ในการศึกษาผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อ ความร่วมมืออย่างดียิ่งจากการเสียสละเวลาที่มีค่าในการตอบสัมภาษณ์ และให้ความคิดเห็นของบุคคลากรตามหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ อันจะยังประโยชน์ต่อวงการสื่อมวลชนต่อไปในอนาคตด้วย ซึ่งได้แก่ คุณสุภาเกียรติ ธารณกุล คุณพิเชียร คุระทอง คุณคมน์ คำทับัน คุณวิทยา ตัมพะสทธิ คุณรังษี ภูมิเชติและ คุณกาแพง ภริตานนท์ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ทั้ง 3 ท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในการสืบค้นหาข้อมูล คุณสันติ อัศต เทศาล ที่ช่วยในการจัดเรียงข้อมูล สำหรับการพิมพ์ ตลอดจนทุกท่านที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้

และขอกราบเท้าบิดา มารดา ที่ทำให้ผู้วิจัยซาบซึ้งกับคำกล่าวที่ว่า ความพยายาม
 มากนั้นเท่านั้นจึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ ทั้งยังเป็นแรงสนับสนุนให้ผู้วิจัยมาถึงจุดนี้ในที่สุด

เพียง เพ็ญ ทูมมานนท์

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	น
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ผ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
นิยามศัพท์.....	9
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับบทบรรณาธิการ.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับนายประจักษ์ ขาวสาร.....	29
แนวคิดเรื่องการศึกษาความระแวง.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	43
กำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	43

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
4. ผลการศึกษา.....	58
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหาของบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์รายวัน ภาษาไทยแต่ละฉบับ.....	59
- จำนวนบทบรรณาธิการที่นำเสนอใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับ.....	60
- เนื้อหาของบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับ.....	62
- รูปแบบของบทบรรณาธิการใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับ.....	67
- วิธีการตั้งชื่อเรื่องของบทบรรณาธิการใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับ.....	72
- วิธีการสรุปของบทบรรณาธิการใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับ.....	78
- การเน้นบุคคล ประเด็นปัญหา หรือ สถาบันใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับ.....	81
- องค์ประกอบของโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับ.....	84
- ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของบทบรรณาธิการใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับกับเนื้อหาข่าว ที่ตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของวันเดียวกัน.....	89
ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน.....	92
- สมมติฐานที่ 1	93

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- สมมติฐานที่ 2	96
- สมมติฐานที่ 3	98
- สมมติฐานที่ 4	101
- สมมติฐานที่ 5	103
- สมมติฐานที่ 6	105
- สมมติฐานที่ 7	107
ตอนที่ 3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการเขียนบทบรรณาธิการของ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับ	109
- กระบวนการเขียนบทบรรณาธิการ	111
- ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการเขียนบทบรรณาธิการ	115
5. สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	128
สรุปผลการศึกษาวิจัย	128
อภิปรายผล	136
ข้อเสนอแนะ	139
บรรณาการณ	141
ภาคผนวก	146
แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหาบทบรรณาธิการ	147
แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด	149
แบบสัมภาษณ์ปลายปิด	155
ประวัติผู้เขียน	164

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ก	แสดงการเลือกตัวอย่างฉบับของหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษา.....	45
1	แสดงบทบรรณาธิการที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย แต่ละฉบับ.....	61
2	แสดงเนื้อหาของบทบรรณาธิการจำแนกตามประเภทของ หนังสือพิมพ์.....	65
3	แสดงรูปแบบของบทบรรณาธิการจำแนกตามประเภทของ หนังสือพิมพ์.....	70
4	แสดงวิธีการตั้งชื่อเรื่องของบทบรรณาธิการจำแนกตาม ประเภทของหนังสือพิมพ์.....	75
5	แสดงวิธีการสรุปของบทบรรณาธิการจำแนกตามประเภท ของหนังสือพิมพ์.....	80
6	แสดงการเน้นบุคคลประเด็นปัญหา หรือ สถาบันของ บทบรรณาธิการจำแนกตามประเภทของหนังสือพิมพ์.....	83
7	แสดงองค์ประกอบของโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการ จำแนกตามประเภทของหนังสือพิมพ์.....	87
8	แสดงความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของบทบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับกับเนื้อหาข่าวที่ตีพิมพ์ ในหน้าหนึ่งของวันเดียวกันจำแนกตามประเภทของหนังสือพิมพ์.....	91
9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาของบทบรรณาธิการใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับจำแนกตามประเภท ของหนังสือพิมพ์.....	94
10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของบทบรรณาธิการใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับกับประเภทของ หนังสือพิมพ์.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการตั้งชื่อ เรื่องของบทบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับกับประเภทของ หนังสือพิมพ์.....	99
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการสรุปของบทบรรณาธิการใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับกับประเภทของ หนังสือพิมพ์.....	102
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเน้นบุคคล ประเด็นปัญหา หรือสถาบันของบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์รายวัน ภาษาไทยแต่ละฉบับกับประเภทของหนังสือพิมพ์.....	104
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของโครงสร้าง การเขียนบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย แต่ละฉบับกับประเภทของหนังสือพิมพ์.....	106
15	แสดงความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของบทบรรณาธิการใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับกับเนื้อหาข่าวที่ตีพิมพ์ใน หน้าหนึ่งของวันเดียวกัน.....	108

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แบบจำลองผู้เฝ้าประตูของ ดี เอ็ม ไลท์ (1950).....	31
2	ขั้นตอนของความก้าวหน้าในแบบจำลองการสื่อสารของ เวสลีย์และแม็คสัน (ค.ศ. 1957).....	33
3	แบบจำลองการกำหนดวาระข่าวสาร.....	37

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย